

Abstrakt

Přestože Evropská květena patří k jedné z nejlépe prozkoumaných flór v globálním měřítku, stále se ještě najdou skupiny rostlin, které jsou opomíjeny, a přesto se vyznačují značnou variabilitou. Jednou z takových skupin je i námi studovaná skupina *Urtica dioica* s. l., obsahující několik nejasně vymezených taxonů (mikrospecií / subspecií) s nevyjasněným rozšířením. Jedním z nejvýznamnějších zdrojů variability u druhu *U. dioica* s. l. je pravděpodobně polyploidie ($2x, 4x$; $x = 13$). Skupinu tvoří především všudypřítomný tetraploidní cytotyp (*U. dioica* s. str.) a několik nejasně definovaných reliktních $2x$ taxonů. Cytogeografické mapování napříč celou Evropou (770 populací / přes 3 200 jedinců) ukázalo výrazně strukturované distribuční „pattern“ cytotypů v rámci *U. dioica* s. l. Celkem jsme identifikovali 106 diploidních populací (14%), 633 (82%) tetraploidních populací a vůbec poprvé jsme zachytili i triploidní a pentaploidní cytotypy (většinou ze smíšených populací). Nejčastější tetraploidní cytotyp *U. dioica* s. str. je převážně synantropní, kdežto diploidní taxony jsou striktně vázány na primární reliktní stanoviště (především lužní lesy, tundru, mediteránní pohoří). Analýza absolutní velikosti genomu ukázala odlišné hodnoty u druhů patřících do *U. dioica* „cladu“, a to u *U. kioviensis* (o 19% větší než $2x$ *U. d.* subsp. *subinermis*) a $2x$ *U. bianorii* (o 33% větší než $2x$ *U. d.* subsp. *subinermis*). Morfometrické analýzy (PCA, DA) diploidních (*U. d.* subsp. *subinermis* a *U. d.* subsp. *pubescens*) a všudypřítomného tetraploidního (*U. dioica* s. str.) cytotypu ukázaly částečné odlišení *U. dioica* s. str. a *U. d.* subsp. *subinermis*, zatímco *U. d.* subsp. *pubescens* se odlišila výrazně.

Klíčová slova: *Urtica dioica* s. l., průtoková cytometrie, morfometrika.